

Núm.

420

Cooperació catalana



Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Maig 2018

Any 38è

PVP 3,00 €



Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat



ABERDEEN,
escola d'anglès
cooperativa

Pàg. 10

Ramon Bastida,
entre la teoria
i la pràctica.

Pàg. 13

Reunions roDONES,
una campanya incòmoda
de la XES.

Pàg. 16

Tinta Invisible,
les arts, els llibres
i el cooperativisme.

Pàg. 20

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)



Assessorament i gestió integral especialitzada en
**COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES**

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, SccL
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

www.cronda.coop

**1 de cada 4 catalans i catalanes de més
de 16 anys treballa, compra o participa
en una cooperativa**

**Al Col·lectiu Ronda apostem perquè
el centre de l'economia siguem les persones**

Al servei de les cooperatives i l'economia social

Assessorament, gestió i suport a l'administració d'empreses cooperatives,
fundacions i organitzacions sense ànim de lucre en l'àmbit laboral, comptable,
fiscal, econòmic i de consultoria especialitzada

ASSESSORAMENT JURÍDIC COMPROMÈS

 **Col·lectiu Ronda**

Segueix-nos a les xarxes



@rocagales



/FundacioRocaGales.5



rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna, Enric Dalmau, Agnès Giner, Carla Liébana, M. Lluïsa Navarro, Xavi Palos, Montse Pallarés, Jordi París, Joseba Polanco, Ricard Pedreira, Esteve Puigferrat i Olga Ruiz.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Aberdeen.

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80

ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.



 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Anna Sánchez Ribas.

05

EDITORIAL

Eines formatives per aprendre a cooperar.

06

NOTICIARI.

Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Estadístiques cooperatives.
Confederació de Cooperatives de Catalunya.

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Aberdeen.
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Ramon Bastida.
Montse Pallarés.

16

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Una campanya incòmoda.
Carla Liébana.

19

RESSENYA

La Barceloneta obrera i cooperativa.
Jordi Garcia Jané.

20

CULTURA COOP

Tinta Invisible.
Ricard Pedreira.

23

POESIA

Flor de Llibertat.
Roser Iborra.

24

SALUT COOPERATIVA

La tècnica Alexander.
Claude López.

27

RETALLS

Agnès Giner.



Un parell de preguntes (que són tres) a:

Anna Sánchez Ribas

(Esplugues de Llobregat, 1983), Comunicadora social a Colectic, SCCL

El que més m'atrau de ser cooperativista a Colectic és la possibilitat de construir un projecte col·lectiu, assembleari i autogestionat que millora el territori on estem desenvolupant la nostra activitat econòmica. Em sento una privilegiada per poder treballar en un espai on parlem de cures, feminisme, sobirania tecnològica, comunitat i vida!

Per mi, ser cooperativista és també una oportunitat i alhora un repte, personal i grupal, que passa per entendre que el nostre lloc de treball pot ser una eina de transformació social.

Més que aspectes que no em convencen, crec que **el cooperativisme té per endavant reptes que encara no ha resolt i que haurien d'esdevenir prioritats** en els propers anys. Penso, per exemple, en més projectes que incorporin persones migrades o amb capacitats diverses. Poques iniciatives estan treballant avui en dia sobre aquesta mirada diversa i inclusiva i cal posar-hi el focus.

Absolutament, que una altra economia és possible! Tal com diu la Xarxa d'Economia Solidària «una altra economia no només és possible sinó que ja existeix». Podem veure-ho cada dia en pràctiques concretes i quotidianes de centenars de projectes que, fins ara, havien viscut en l'anonimat i s'entenien com a casos aïllats.

La creació de xarxes i l'articulació territorial estan visibilitzant i dimensionant aquestes iniciatives. Ja no parlem d'una economia residual, sinó de milers de llocs de feina i d'una important contribució al PIB. Hem de posar en valor tot allò que estem fent!

Eines formatives per aprendre a cooperar



En els darrers anys hem viscut una crisi econòmica important, en bona part provocada per les males pràctiques d'alguns gestors d'empreses que funcionen sota els principis capitalistes. Un exemple són els comportaments de determinats gestors d'entitats financeres que varen desembocar en la seva fallida, i posterior rescat mitjançant diners públics. Aquesta situació ha posat de relleu l'existència d'un altre tipus d'empreses, gestionades sota principis i valors cooperatius, basats en la propietat col·lectiva, la presa de decisions democràtica, l'equilibri en la remuneració dels treballadors, la distribució dels excedents en base al treball, i no al capital, entre d'altres. Aquestes organitzacions de l'economia social i solidària (ESS) han tingut i tindran un paper rellevant en l'economia i la societat. Per tant, és important que les persones que en comparteixen els principis i valors tinguin els coneixements i les eines necessàries per poder crear, gestionar, participar i fer créixer tot tipus de cooperatives i iniciatives de l'ESS.

Avui ja existeixen diverses iniciatives en l'àmbit de l'ensenyament i la formació cooperativa. A secundària, batxillerat i cicles formatius, s'estan realitzant tallers per donar a conèixer les empreses cooperatives a professors i estudiants, com els projectes de cooperatives d'alumnes. Als estudis universitaris i de postgrau, s'hi han introduït assignatures i programes –a Barcelona, Mataró o Sabadell– sobre gestió d'empreses cooperatives i de l'ESS. I en l'àmbit professional, s'està duent a terme un creixent esforç de difusió del model cooperatiu, a través de cursos dirigits a professionals i a col·lectius com els assessors d'empreses, economistes o auditors, impulsats per les pròpies cooperatives, per les entitats representatives com les federacions i pels ateneus cooperatius.

També s'han posat en marxa iniciatives que promouen la recerca en cooperativisme, com el Premi interuniversitari per als millors treballs de final de grau i màster en l'àmbit del tercer sector, l'economia social i les cooperatives, el Premi als millors casos pràctics sobre cooperatives i entitats de l'economia social i solidària, o l'Ajut de recerca per a la realització d'estudis en l'àmbit del cooperativisme, que coordina la Fundació Roca i Galès. Els reptes de futur de l'ensenyament de l'ESS passen per consolidar i coordinar els continguts de les diverses assignatures i programes dels diferents nivells d'estudis, així com per crear un punt de trobada de professors i recercadors que permeti posar en comú experiències i eines d'aprenentatge. I finalment, cal potenciar les pràctiques dels estudiants en empreses de l'ESS perquè puguin desplegar i complementar els coneixements adquirits. Eines formatives per aprendre a cooperar!

ARACOO PREMIA ELS MILLORS TREBALLS UNIVERSITARIS EN L'ÀMBIT DEL TERCER SECTOR, L'ECONOMIA SOCIAL O LES COOPERATIVES



L'acció consisteix a atorgar premis als millors treballs de fi de grau o de postgrau i treballs de fi de màster que s'hagin realitzat en universitats catalanes públiques i privades, presentats entre l'1 de novembre de 2017 i el **17 de setembre de 2018**, i que versin

sobre temes relacionats amb el tercer sector, l'economia social o el cooperativisme. Aquesta acció fomenta l'especialització en aquestes àrees de coneixement i impulsa l'alumnat amb inquietuds socials.

Els Premis Aracoop, finançats pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, enguany són organitzats per la Fundació Roca Galès.

L'objectiu d'aquests premis és promoure la recerca, la reflexió i l'especialització dels estudiants en l'àmbit de l'economia social i solidària, així com incentivar el personal acadèmic a aprofundir en les temàtiques. Trobareu les bases, així com els formularis per a l'enviament de treballs a: www.aracoop.coop/premis.

Podeu adreçar les vostres consultes a: premis@rocagalés.cat.

GUIES PER FER EL PLA D'EMPRESA DE LA COOPERATIVA

La Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya contribueix a la creació d'eines de suport per a l'emprenedoria cooperativa amb la col·lecció de guies, «Fem una cooperativa», per a l'elaboració del pla d'empresa d'una cooperativa de treball a qualsevol sector d'activitat.

Es tracta d'una col·lecció que conté una guia general per a tothom, i sis guies enfocades a l'emprenedoria cooperativa específicament adaptades a diferents sectors d'activitat: periodisme, TIC, restauració, enginyeria, comerç electrònic i audiovisual.

Les guies per elaborar el pla d'empresa de la col·lecció «Fem una cooperativa» es poden consultar al web de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i són fruit de l'experiència acumulada acompanyant la creació de cooperatives.

NOVES TENDÈNCIES EN COMPTABILITAT, CONTROL I FINANCES

L'Associació Catalana de Comptabilitat i Direcció (ACCID) organitza el proper 1 de juny la V Jornada a Vic, amb l'objectiu de debatre els temes de més actualitat en relació amb la normativa i les millors pràctiques en comptabilitat i control, en el marc de la direcció d'empreses. Amb el títol de «Noves tendències

en comptabilitat, control i finances» la trobada, compta amb la participació de professionals, acadèmics, empreses i administracions públiques, tractarà els temes de comptabilitat de gestió, comptabilitat financera, normativa comptable, casos d'èxit d'empreses, data *analytics*, valoració d'empreses, entre d'altres. A més, inclourà la Trobada Anual de l'Agrupació de Professors de Comptabilitat i Control.

D'aquesta manera, l'ACCID compleix amb l'objectiu d'esdevenir un punt de trobada de professionals i acadèmics del món de la comptabilitat i el control de les organitzacions per tal de millorar la transparència i la qualitat de la informació financera.

Tal com ja han fet en anteriors jornades i congressos, les comunicacions presentades seran considerades per a la seva publicació a la *Revista de Comptabilitat i Direcció* i a la revista *Intangible Capital*.

+ Info i inscripcions: www.jornada-accid.org



ACTE DE LLIURAMENT DELS PREMIS FUNDACIÓ ROCA GALÈS 2018



L'acte de lliurament dels **Premis Fundació Roca Galès 2018** tindrà lloc el **divendres 1 de juny** a la Sala Oriol Bohigas de l'Ateneu Barcelonès (c. Canuda, 6, de Barcelona) a partir de les 6 de la tarda, en el marc de la Nit de la Fundació Roca Galès. Enguany inclou un concert de la Lúcia Pujol amb acompanyament.

Els **Premis Fundació Roca Galès** reconeixen públicament la tasca que desenvolupen les entitats i empreses de l'economia social i solidària a Catalunya. Aquests guardons premien els projectes i/o trajectòries de persones, associacions, empreses i institucions l'objectiu de les quals sigui treballar i promoure el cooperativisme, el respecte pel medi ambient i el benestar social, en les diverses categories:

Cooperativisme, economia social i solidària: 26è Premi Jacint Dunyó.

Medi ambient, educació ambiental i sostenibilitat: 20è Premi Albert Pérez-Bastardas.

Benestar social: 9è Premi Benet Vigo.

Els guardonats són escollits per un jurat entre la selecció de persones, entitats i empreses presentades de manera participativa a través del web **www.rocagales.cat**.

L'acte també inclourà el lliurament de l'Ajut a treballs de recerca en l'àmbit del cooperativisme, coorganitzat amb l'ACCID; el Premi al millor treball de final de grau sobre cooperativisme; el Premi als millors casos pràctics en l'àmbit de les cooperatives, l'economia social i el tercer sector, i la Beca de recerca històrica dels fons documentals del cooperativisme català.

Reserveu-vos la data i confirmeu la vostra assistència a:

fundacio@rocagales.cat o bé al 932 154 870.

1r LABORATORI REPUBLICÀ D'ECONOMIA



El passat 14 d'abril van tenir lloc actes diversos que rememoraven la proclamació de la II República espanyola. El moviment Aixequem la República, però, va anar més enllà i va organitzar el «1r Laboratori Republicà d'economia». L'acte tenia com a objectiu esbossar el futur model econòmic de la república catalana. Amb més de 100 persones d'assistents, l'esdeveniment va ser un èxit. Va comptar amb la col·laboració del CDR Sants i la Fundació Roca Galès.

A l'històric edifici de La Lleïtat Santsenca es van reunir activistes i expertes per posar fil a la agulla. Sobre la taula es van presentar propostes per tal d'articular el model econòmic de la futura república catalana. Cada un dels ponents va tractar un tema en profunditat, fet que va enriquir la discussió enormement. Es van tractar temes com l'estructura econòmica, els sectors estratègics, l'economia feminista, la sobirania financera, l'economia social i solidària, els serveis públics o la sobirania alimentària, entre molts d'altres.

ASSEMBLEA I ELECCIONS AL CONSELL RECTOR



La Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya celebra el proper 11 de maig la seva assemblea anual, on presentarà l'activitat de l'any 2017 en forma de Memòria social i econòmica. A més, aquest any, les persones sòcies escolliran les cooperatives que formaran

el Consell Rector per als propers quatre anys, així com els interventor/es de comptes. L'assemblea serà el moment per reconèixer la tasca feta pel consell rector que, entre d'altres, ha elaborat el Pla estratègic 2016-2019, i que ha estat presidit per Perfecto Alonso.

Més info:

www.cooperativestreball.coop

LA REVOLUCIÓ DE LES BUTXAQUES PÚBLIQUES



La campanya **Som Comerç Just i Banca Ètica** continua aquest 2018 la lluita per combatre les desigualtats que genera el capitalisme i promoure un sistema econòmic i social just amb «La revolució de les butxaques» amb motiu de la celebració del Dia Mundial del Comerç Just, però aquest cop... públiques!

El consorci d'entitats format per SETEM Catalunya, Alternativa3, Intermon Oxfam, FETS, Fiare i la XES emplaça a les administracions públiques a incorporar dins la compra pública criteris i clàusules socials per tal d'afavorir el creixement i la consolidació del comerç just i la banca ètica.

Nombroses administracions públiques han aprovat declaracions institucionals darrerament a favor de la contractació pública responsable, però la campanya demana que aquestes facin un pas més enllà. Per això, es plantegen dues activitats:

- Un acte central dijous 10 de maig, a les 11 h, a la plaça Sant Jaume de Barcelona, anomenat «Fem un cafè de comerç just» amb els nostres representants polítics, en el qual s'explicarà què implica potenciar el comerç just i la banca ètica dins la compra pública i quins són els reptes que encaren les institucions en un futur pròxim per tal d'avançar i garantir una contractació pública ètica i responsable.
- Una crida a la ciutadania perquè signi una petició *online*, que estarà disponible al web de la campanya des del 2 de maig fins al 15 de juny, per demanar als seus ajuntaments que es comprometin amb el comerç just i la banca ètica mitjançant la incorporació d'una clàusula social sobre comerç just i l'impuls de 5 accions concretes per tal de fomentar i impulsar les finances ètiques des de la compra pública.

Com en anteriors edicions, a l'acte central i la petició ciutadana *online* se sumen diferents activitats als municipis per fomentar el comerç just, la banca ètica i l'economia solidària. Al web de la campanya (www.comerjustibancaetica.org) podeu trobar les activitats, l'espot de la campanya i el manifest 2018.

Som Comerç Just i Banca Ètica compta amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Tarragona.

Sumeu-vos a la revolució de les butxaques públiques!

ESTADÍSTIQUES COOPERATIVES

Confederació de
Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

Sobre les dades del cooperativisme a Catalunya, de l'exercici 2017, en general, podem dir que ha estat un any prou bo. Els indicadors mostren un creixement interessant. Tot i això, insistim que encara hem de millorar per assolir el nivell necessari que ens ha de permetre tenir una millor diagnosi de la situació del cooperativisme, amb l'objectiu de poder avaluar i ajustar les polítiques públiques necessàries per desenvolupar i enfortir la democràcia a l'economia.

En primer lloc, volem fer esment que, per bé el ritme de creació de cooperatives entre l'any 2016 i el 2017 ha disminuït, l'evolució de la creació de cooperatives, de l'any 2018 al llarg d'aquest primer trimestre, ha tingut un punt d'inflexió extraordinari i el creixement en la creació de cooperatives ha pujat a ritmes que no vèiem des de fa més d'una dècada, encara és molt d'hora per avaluar si aquesta situació serà sostinguda.

Si ens centrem en les xifres que ofereix el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, el passat exercici el vam tancar amb 4.410 cooperatives i una ocupació de 47.582 persones. Aquest nombre d'empreses suposen un 78% de les cooperatives que existien l'any 2007, abans del començament de la crisi. Pel que fa a la cotització, 2.865 empreses estan adscrites al règim d'autònoms i 1.545 ho estan al règim general. En relació amb

la distribució territorial, el 58% estan a Barcelona, el 15% al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, l'11% a Lleida, el 9% a la Catalunya Central, el 6% a Girona i l'1% a l'Alt Pirineu i Aran. En relació amb el sector d'activitat, el 58% són empreses del sector serveis, el 16% de la construcció, el 15% de la indústria i l'11% són del sector agrari.

L'ocupació generada per les cooperatives durant el 2017 ascendeix a un total de 47.582 persones –31.894 al règim general i 15.688 al règim d'autònoms–, la qual cosa suposa un creixement de 1.619 persones al llarg de l'any, és a dir, un 112% de l'ocupació de l'any 2007. Aquest creixement s'ha produït especialment entre les cooperatives que han contractat dins del règim general de la seguretat social (1.247 persones), en tant que l'increment d'afiliats al règim d'autònoms s'ha incrementat en 372 persones. En relació amb el sector d'activitat, el 69% són llocs de feina del sector serveis, el 26% de la indústria, el 3% de la construcció i el 2% són del sector agrari.

Considerant les xifres globals podem deduir que les cooperatives que estan al règim general tenen una mitjana de 20,6 persones treballant, en tant que les que estan al règim d'autònoms tenen una mitjana de 5,47 persones. Quan parlem de mitjanes i amb la profunditat estadística actual les dades no són tan precises com ens agradaria, però es pot inferir que les

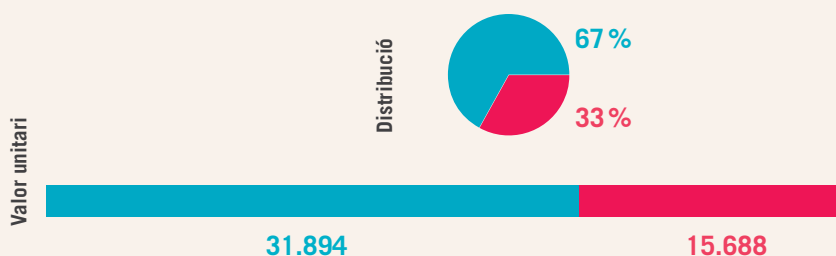
cooperatives del règim d'autònoms són més petites que les del règim general. Igualment, podem establir que, a Catalunya, la dimensió mitjana de les cooperatives, des del 2007, s'ha incrementat, ja que al llarg d'aquest període ha disminuït el nombre de cooperatives, però ha augmentat de manera important, un 12%, l'ocupació.

Per tant, hem de destacar que al llarg de l'any 2017 s'han incorporat moltes persones al cooperativisme i això ens ha de fer pensar en les necessitats de formació d'aquestes persones si volem aconseguir les exigències dels principis cooperatius, no només en relació amb la lliure adhesió, sinó també a l'educació, formació i informació. Les cooperatives hem d'aplicar plans d'incorporació de persones sòcies, tant durant l'etapa en què aquestes persones són treballadores per compte aliè com durant les primeres etapes com a sòcia. Volem que les noves incorporacions tinguin l'esperit de la cooperativa, coneguin i puguin amarar-se amb la cultura –missió, visió, valors, estatuts, reglament de règim intern, etc.– de la nostra experiència cooperativa, això, radicalment, necessita formació interna i externa. Tot plegat, hem d'aconseguir enfortir les dinàmiques de formació de les persones i també les d'assessorament a les cooperatives, perquè totes les cooperatives, noves i veteranes, es consolidin i contribueixin a crear els llocs de feina del futur.

SOCIETATS



OCUPACIÓ



SOCIETATS

	VARIACIÓ INTERTRIMESTRAL		VARIACIÓ INTERANUAL	
	Absoluta (unitat)	Relativa (%)	Absoluta (unitat)	Relativa (%)
RG	12	0,8	7	0,5
RA	-1	0,0	55	2,0
TOTAL	11	0,4	62	1,4

OCUPACIÓ

	VARIACIÓ INTERTRIMESTRAL		VARIACIÓ INTERANUAL	
	Absoluta (unitat)	Relativa (%)	Absoluta (unitat)	Relativa (%)
RG	-278	-0,9	1.247	4,1
RA	106	0,7	372	2,4
TOTAL	-172	-0,4	1.619	3,5

Aberdeen,

escola d'anglès cooperativa

L'acadèmia d'anglès Aberdeen, molt cèntrica a Santa Coloma de Gramenet, és avui una cooperativa creada a partir de la compra per part d'algunes de les treballadores de l'empresa a l'antic propietari, en un context de dubtes sobre el futur. Una acadèmia prou coneguda a la ciutat, ara també amb la marca cooperativa i solidària.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela



Aberdeen és cooperativa des del setembre de 2017.

Les sòcies de la cooperativa són quatre: la Berta, la Laia, la Isabel i la Clara, totes professores. Però el nombre de treballadores total és de 14, de les quals, a banda les sòcies, hi ha 10 assalariades: 6 són treballadores subrogades que no van voler associar-se a la cooperativa, però sí continuar amb la feina, i 4 són contractes nous fets per aquest curs 17-18. El primer com a cooperativa de treball. Només hi ha un home en aquest equip de 10 professores, 2 administratives i 2 de neteja.

L'any passat, l'escola va tancar el curs com a empresa mercantil, a l'estiu, per començar el nou curs al setembre ja com a cooperativa. O sigui que encara no fa un any que va néixer, formalment al juliol. La feina ha continuat igual, menys per a les sòcies que han de fer altres tasques, com les de finances i de laboral.

L'acadèmia fa només anglès, per a alumnes des de primer de primària fins a adults. Amb una metodologia, però, que és lluny dels cursos tradicionals, «són més comunicatives, el material el fem nosaltres, a partir de temes de vida quotidiana, partint d'un context i no d'una gramàtica», informa la Laia, la més veterana de l'equip per edat, amb 31 anys, i a l'acadèmia, amb 8 anys de treball. Un equip, tot plegat, molt jove. És la metodologia comunicativa que ve del constructivisme social de Vigotsky. Cada grup té sempre 2 professores. Això inclou, necessàriament, una interacció i adaptació en cada grup.

Aquest curs tenen 231 alumnes d'infants fins als 18 anys; 59 d'adults i 4 de particulars (una persona o



P.V.

dues, converses i adaptat).

Els canvis, com s'ha dit, no han afectat la marxa de l'acadèmia com a tal, i funciona prou bé. «Té reconeixement a Santa Coloma, la gent acostuma a venir perquè els n'han parlat, quasi tothom que ve coneix algú que ja està estudiant», rebla la Berta, que fa 3 anys que hi treballa. Per aquesta bona fama van mantenir el nom Aberdeen. D'altra banda, la gestió pedagògica també era innovació i feina responsabilitat de les treballadores.

Fa un parell d'anys, recorda la Clara, que en fa 6 que hi treballa, «el propietari va començar a rondinar, dient que el negoci de l'acadèmia no el compensava». Però, subratlla, «casualment o no, va coincidir amb reclamacions de salari i laborals que les treballadores vam fer». Allò va produir la primera reunió del propietari amb totes les treballadores, diu la Laia: «jo porto molts anys i no havia fet mai una reunió així».

Fins llavors «la situació era bona, pel que fa a relacions personals», afegeix la Isabel, amb 5 anys de profes-

sora, «però no sabíem ben bé quines eren les nostres condicions laborals». «Si en algun moment volies demanar alguna cosa —afegeix la Berta—, no hi havia l'espai de trobada». Bàsicament, aclareix la Laia, «parlàvem entre nosaltres i jo després anava a conversar amb ell». Això de la metodologia, per exemple, «ho hem fet nosaltres, es tractava de convèncer-lo, de vegada m'estava 4 hores i de vegades, mitja. Altres, a l'endemà venia i et deia: "He tingut una idea", i era el que li havies dit tu».

Però pel que fa a les condicions laborals, recorda la Clara, «no explicava ben bé res, o et proposava signar contracte sense saber què signaves». Malgrat tot, matisa, sempre hi havia hagut bon rotllo, aclareix la Laia, «un cop havíem demanat augment de sou i contractes indefinits i al final ens els va fer. «Clar que, per començar, molta gent no tenia contracte, perquè a ell li sortia més barat pagar la multa. A banda, després feia coses com pagar unes hores a la Seguretat Social diferent de les que fèiem realment... una cosa que ens vam assabentar

Laia, Berta, Clara, Isabel són Aberdeen coop

després, quan hem fet net amb la gestoria. Per això quan vam voler posar ordre, va començar a trobar problemes».

Els números no eren reals del tot. «Per començar, aquí dintre hi havia dues empreses. Una immobiliària tapadora i l'acadèmia. Estem encara regularitzant una mica tot», declara la Laia.

Aquesta conversa tota va tenir lloc al setembre del 2016. Recorda la Clara que el propietari va arribar a dir-los, en to paternalista, que fessin una cooperativa, «i nosaltres hi

“

«Aquest curs tenen 231 alumnes d'infants fins als 18 anys; 59 d'adults i 4 de particulars, converses i adaptat.»

“

«Treballem per erradicar les jerarquies i opressions inherents al sistema capitalista, al nostre lloc de treball i relacions laborals també.»



Clara, Laia, Berta i Isabel.

vam començar a pensar de veritat, al principi érem 7, vam començar a treballar-ho al segon semestre». Van anar al col·lectiu Ronda, «que ens van ajudar molt». També s'aproximaren a Grameimpuls (promoció econòmica de l'Ajuntament) i a l'Ateneu Cooperatiu de Santa Coloma que, de fet, «ens van trucar perquè es van assabentar que estàvem amb la qüestió —diu la Laia—. Ha estat molt bona assessoria».

Al maig/juny del 2017 van comunicar al propietari que ho teníem quasi tot per ser cooperativa i que calia parlar del traspàs. Al juliol, però, relata la Laia, va semblar que canviava d'estratègia, tot acusant-les que havien fet quelcom de molt greu, que caldria fer una auditoria interna. «Ens va semblar molt graciós...». Però els va posar una mica de por al cos, en portes de vacances.

Al senyor, en tot cas, ja no l'han tornat a veure. Per sort no va impedir el traspàs, un acord que van acabar tancant amb el germà, aclareix la Clara, i va fer la mediació. Per a la valoració del preu a pagar van comptar amb l'assessoria de Grameimpuls. El

primer de setembre ja signaven el traspàs, valorat en 63.000 euros a pagar en 7 anys, bàsicament per compte d'unes obres fetes. I han de pagar el lloguer. La cooperativa assumeix el personal, subrogant-lo. «Ho hem fet tot sense demanar cap préstec; ens ho cobren, des d'octubre, mes a mes amb el lloguer».

Immediatament, han millorat les condicions laborals, «estàvem cobrant per sota conveni, hem posat ordre en el pagament a la seguretat social, d'acord amb les hores de treball reals. Tothom content amb la situació, tot i que hauríem de cobrar més —explica la Laia—, però estem plenament satisfetes amb la decisió, tot i donar-nos alguna feina extra». Es van canviar el contracte d'energia a Som Energia i ara miren per canviar telefonia també. Són cooperativa federada i membres de la XES

L'organització manté l'estructura pedagògica que ja funcionava, reunions setmanals de tot l'equip, i ara també les de la cooperativa, igualment setmanals. La relació amb les assalariades és bona, tot i que les subrogades no s'hi han volgut afegir.

Amb la get nova, però, «des del primer moment els plantegen la necessitat de pensar en la cooperativa, tot fixant un temps d'un any per després decidir, perquè no ens interessa ser quatre *jefes*, no és la nostra idea», emfasitza la Clara.

I és que van decidir la forma legal de cooperativa per diferents motius: primer, com declaren en un text publicat al seu web, perquè «entenem la feina com un espai de desenvolupament i creixement personal, és per això que si en el nostre dia dia i en les relacions personals treballem per erradicar les jerarquies i opressions inherents al sistema capitalista, al nostre lloc de treball i relacions laborals no hem de deixar de fer el mateix».

»La Cooperativa és el tipus de societat legal que ens permet formalitzar la nostra manera de treballar assembleària i horitzontal. Creiem, per tant, que potenciar les cooperatives és contribuir i fer possible una altra forma de economia més social i solidària, al servei de les persones, i no dels beneficis i interessos privats i mercantils.»

Ramon Bastida (La Pobla de Segur, 28 de març de 1979). Doctor en comptabilitat. Professor a la Universitat Pompeu Fabra i patró de la Fundació Roca i Galès (FRG) des de l'any 2013. Va crear el Servei d'Estudis i Publicacions de la FRG i combina la feina acadèmica amb la promoció, l'estudi i la difusió del cooperativisme.

Un personatge històric que voldries conèixer: És una bona pregunta, mai me l'havia plantejada. Fa un temps vaig llegir la biografia oficial de Nelson Mandela, i vaig trobar que havia viscut una vida molt intensa. Seria una persona amb qui m'agradaria poder conversar.

Una lectura imprescindible: Hi ha molt bons llibres, però fa uns dies me'n varen regalar un de titulat *Sàpiens: Una breu història de la humanitat*, de Yuval Harari, i em sembla que és molt recomanable.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: El perfil del president de la Generalitat de Catalunya, M.H. Carles Puigdemont.

No podries viure sense: Em sembla que em costaria molt viure sense la família i els amics. Però també hi ha altres coses que actualment se'ns han fet imprescindibles com, per exemple, el mòbil.

Encara tens pendent: Tinc un munt de coses pendents, però segurament, ara mateix, la que em fa més il·lusió és veure la cara de la meua filla que, si tot va bé, naixerà al mes d'agost.

El cooperativisme és: Una manera d'organitzar-se per realitzar una activitat econòmica. I una manera d'entendre la gestió d'una organització i les relacions de les persones que hi treballen.

Ramon Bastida

entre la teoria i la pràctica del cooperativisme

Montse Pallarés
@montpallares



MP

“

«El programa Aracoop té una línia d'activitat que ha facilitat la incorporació a la universitat d'assignatures relacionades amb el cooperativisme i l'economia social.»

Ramon Bastida és membre del Patronat de la Fundació Roca Galès des del 2013.

Com arribes al cooperativisme i com arribes a la Fundació Roca i Galès?

Jo m'involucro de manera més intensa amb el cooperativisme sobretot a partir de la tesi doctoral. Vaig fer la tesi doctoral sobre comptabilitat i finances en l'àmbit cooperatiu. El meu director de tesi va ser l'Oriol Amat i ell, en seu moment, també havia fet la tesi sobre la situació del cooperativisme a Catalunya. Però els meus vincles amb el cooperativisme es remunten molts anys enrere, jo soc de La Pobla de Segur i allà hi havia una cooperativa agrària de productes làctics, que ja no existeix, la cooperativa Copirineu. El meu pare havia treballat en aquesta cooperativa, i jo des de petit havia viscut el tema cooperatiu, coneixia el funcionament de la cooperativa, per tant, el cooperativisme no és una cosa que em vingués de nou. Quan vaig acabar la tesi, Juanjo González –aleshores president de la FRG– va contactar amb mi i em va proposar crear un servei d'estudis a la fundació amb l'objectiu de posar en contacte la universitat i la fundació, és a dir, amb l'objectiu que la fundació tingués vincles amb les universitats catalanes. Aquesta

relació havia de servir perquè s'incorporessin algunes assignatures o algunes activitats relacionades amb el cooperativisme a la universitat. En aquell moment, l'any 2012, la presència del cooperativisme a la universitat era bastant inferior al que és ara. No s'havia implantat el programa Aracoop encara. El programa Aracoop té una línia d'activitat que és l'economia cooperativa al món universitari, i gràcies a aquest programa –i a altres accions–, s'han pogut introduir a la universitat assignatures relacionades amb el cooperativisme i amb l'economia social (tant en la universitat privada com en la pública). Vam constituir el SEP, el Servei d'Estudis i Publicacions, i vam començar la seva activitat amb la creació d'un ajut de recerca per a projectes cooperatius o de l'àmbit cooperatiu, concretament, per a estudis que estiguessin relacionats amb el cooperativisme de diferents àmbits. Aquest va ser el punt de partida del SEP i després vam crear un premi per al millor treball de grau sobre l'àmbit cooperatiu.

Al món universitari, periòdicament hi ha persones que es dediquen a fer algun estudi relacionat amb l'àmbit del coope-

rativisme. Hi ha algunes revistes, com la del CIRIEC, que es dediquen a publicar estudis sobre aquest tema. El que no hi havia aleshores a Catalunya era un organisme que fes estudis de forma permanent. La idea inicial era fer estudis, un o dos per any, sense ser un repte molt ambiciós, perquè al final les persones que hi col·laboren ho fan de forma altruista. El que vam fer va ser constituir un nucli de 5-10 persones vinculades a l'àmbit universitari i també empresarial del món cooperatiu que poguessin crear un o dos estudis l'any, sobre temes d'interès per a les cooperatives. El primer estudi que vam fer, per exemple, va ser sobre la normativa comptable, a partir de la tesi que jo havia fet. Sobre com afectaven els canvis de la normativa comptable a les cooperatives. Era un tema molt específic però en aquell moment molt pràctic, i tenia sentit. Després va seguir un estudi sobre la banca ètica i cooperativa, fet per la Montserrat Sagarra. I després un altre sobre els grups de consum, fet per la cooperativa L'Aresta. I així hem anat fent, perquè, sobretot, el que ens interessa és mantenir una continuïtat. Els estudis els

publiquem a la pàgina web de la fundació, alguns han sortit a la revista i d'alguns també hem fet presentacions públiques. Per exemple, el treball de l'Aresta es va presentar a la Fira d'Economia Solidària de Catalunya. I fa unes setmanes vam organitzar una conferència sobre banca ètica i cooperativa conjuntament amb el Col·legi d'Economistes, a la qual varen assistir més de 100 persones.

La voluntat del SEP és mantenir continuïtat i identificar quins tipus de treballs són pràctics per al món cooperatiu i l'economia social, intentant no perdre's en temes que no siguin massa acadèmics i que siguin d'interès. Un cop l'any reunim el consell assessor de la fundació perquè ens proposin temes o idees, i estem oberts a les necessitats del sector.

I enguany, a més a més la Fundació s'encarrega dels premis Aracoop.

Aquest és el segon any que Aracoop ofereix un premi interuniversitari, en l'àmbit de totes les universitats catalanes, i enguany la fundació coordina aquest premi a petició d'Aracoop mateix. La Fundació, igualment, manté els seus premis, això és un afegit. Ens encarreguem de la coordinació, la promoció i la difusió.

Dins de la universitat hi ha un percentatge d'alumnes, jo no diria que sigui una part majoritària, però sí que és una part important, que tenen una consciència social, i que consideren important treballar en una empresa amb valors i equitativa. Però molts d'aquests alumnes no veuen la manera de traduir això en un treball de final de grau. Durant la carrera, durant el grau, segurament no reben molta formació sobre aquest tema, sinó que més aviat és minoritari. Tot i que sí que és veritat que en els últims anys s'han anat introduint algunes assignatures. Per exemple, jo imparteixo assignatures de comptabilitat i finances i fins fa uns anys explicava bàsicament el pla general comptable de les empreses mercantils, i ara hem introduït uns mòduls (tampoc és que hi hagi gaire temps perquè els graus estan molt ajustats) on s'explica per exemple la comptabilitat de les cooperatives, que és una mica diferent a la comptabilitat d'una societat mercantil. I també hi ha algunes assignatures d'emprenedoria social, que abans no hi eren. El que s'intenta amb aquest premi és animar els alumnes a fer un esforç i que entrin en aquesta temàtica, perquè potser els agrada, però no troben la manera de concretar-ho, i això pot servir també com a incentiu. Aquí serà molt important que el professorat estigui al cas.

“

«La normativa comptable està pensada per a les societats mercantils i una prova és que el pla general comptable de les cooperatives només és una adaptació sectorial.»

Ara s'ha creat un espai, l'associació Yunus Social Business Barcelona, on de moment es reuneixen professors d'aquest àmbit i ara hi ha unes 15/20 persones. Aquest espai neix amb l'objectiu de promoure l'economia social per trobar llocs de treball per a gent jove. I a través de la Fundació també hi ha la idea de propiciar la col·laboració entre el sector universitari, els joves i el cooperativisme i l'economia social. La idea és que a Catalunya hi hagi un punt de trobada de professors (universitaris i no universitaris) que coneguin l'àmbit de l'economia social i les cooperatives i facin docència i estiguin involucrats i facin difusió d'aquest tema.

Jo crec que hi ha vincles. Al final, tots ens trobem al mateix mercat i les cooperatives desenvolupen la seva activitat en un mercat on hi ha empreses mercantils. Una de les coses que diuen les cooperatives d'iniciativa social és que estan competint amb empreses de la talla d'ACS que han creat empreses per oferir servei a persones. L'empresa mercantil des de fa uns anys ha integrat la responsabilitat social, però de vegades és presenta una mica com una imatge, i no s'ha incorporat realment. La presa de decisions democràtica es troba a l'ADN de les cooperatives i l'àmbit mercantil podria aprendre d'això. I l'altre factor important és que en moments de crisi, com ha passat en els darrers anys, les cooperatives abans de prendre mesures dràstiques són capaces de ser més flexibles i de mantenir llocs de treball.

Pel que fa al tema comptable, les lleis estan més enfocades a les empreses mercantils que a les empreses cooperatives.

La llei fiscal de cooperatives fa molts anys que no ha canviat. Fa uns anys tenia

uns avantatges fiscals tenir una cooperativa, perquè eren entitats fiscalment protegides i la diferència entre una empresa mercantil i una empresa cooperativa era important. No és que es creessin cooperatives pel tema fiscal, però el fet de ser cooperativa sí que oferia proteccions fiscals. Avui dia, la fiscalitat de les empreses mercantils s'ha reduït de forma molt important, de manera que quasi és la mateixa que la de les cooperatives que en aquell moment estaven protegides. Hi ha hagut una adaptació o una millora de les condicions de la fiscalitat de les empreses mercantils i les cooperatives s'han quedat tal com estaven, no hi ha hagut una evolució. Des d'aquest punt de vista sí que potser seria necessari fer una revisió d'alguns punts.

Pel que fa a l'àmbit comptable sí que hi ha hagut algunes millores, s'han adaptat coses, però és veritat que la normativa comptable està pensada per a les societats mercantils i una prova és que el pla general comptable de les cooperatives no és un pla general comptable sencer, com és el cas de les entitats del tercer sector, sinó que només és una adaptació sectorial.

I això passa perquè no és necessari o perquè no s'ha vist la necessitat?

Jo crec que no s'ha vist la necessitat. És possible que les persones que han fet aquest pla desconeguin el funcionament de les cooperatives i han pensat que en tot allò que fos possible es podria fer servir el pla general comptable de les empreses mercantils. La realitat és que hi ha unes regles del joc majoritàries i això és el que la Fundació està intentant canviar.

UNA CAMPANYA INCÒMODA

Carla Liébana
@carlaliebana

Sis il·lustradores feministes, de la mà de la XES, mostren actituds que generen desigualtats de gènere a les organitzacions de l'economia solidària per animar-les a millorar la participació i la democràcia interna



Les teues reunions són roDONES?
Comprova-ho ací: www.xes.cat/reunions-rodones

Interrupcions constants, acaparament de la paraula, invisibilització de les tasques reproductives... algunes actituds que fomenten les desigualtats de gènere també són presents als col·lectius de l'economia social i solidària. Tot i que es tracta d'un sector que defensa fermament els principis feministes, sovint s'escapen petits detalls en el dia a dia que repeteixen patrons heteropatriarcal i que tenen com a conseqüència que les dones se sentin menys convidades a participar activament a les reunions, assemblees, actes públics, etc.

Per aquest motiu, la comissió d'Economies Feministes (EcoFem) de la XES ha impulsat una campanya de comunicació gràfica amb l'objectiu que tothom

en prengui consciència i, d'aquesta manera, es puguin canviar les coses. Anna Fernández, membre de la comissió d'EcoFem, explica: «Sovint preferim pensar que aquests comportaments no responen a qüestions de gènere, que tot depèn de la persona. Però quan es tracta de patrons que es repeteixen sistemàticament hem d'acceptar que no és una casualitat, sinó que hi ha quelcom inconscient que ens duu a relacionar-nos diferent segons el nostre gènere».

La campanya no té cap intenció de culpabilitzar ni criminalitzar ningú: es tracta de fer visibles les coses que passen desapercebudes per animar-nos a canviar-les (el lema de la campanya és reunions roDONES, un joc de paraules

que apel·la a la relació entre gènere i el bon funcionament dels espais organitzatius). Tot i així, fer autocrítica no és fàcil i posar sobre la taula les males pràctiques que passen als nostres espais laborals quotidians genera certa incomoditat. «És important entendre que no és una acusació cap els nostres companys, sinó una prova més de la cultura patriarcal que ens domina», explica Mònica Hass, membre de la comissió. «No són dinàmiques escandaloses, tampoc són molt explícites ni directes, sinó subtils. I constants, molt constants, com una pluja fina que mai para i que va minant l'autoestima de les dones que hi participem per acabar expulsant-nos d'aquests espais», afegeix Marina Reig, també de l'equip d'Ecofem.

ART, HUMOR I FEMINISME

Sota el hashtag #aDONAt, sis imatges amb estètiques molt diferents però amb un mateix fil conductor s'han difós a les xarxes socials des de mitjans de febrer. Les il·lustracions són el fruit d'un treball conjunt entre les comissions de Comunicació i d'Economies Feministes de la XES, i sis artistes conegudes pels seus dibuixos reivindicatius sobre gènere i dones, en alguns casos en clau d'humor. «En primer lloc, cal adonar-se de les coses per poder canviar-les. Cal que les dones s'adonin que si algú les interromp, no és perquè el que diuen és poc rellevant. Cal que els homes s'adonin que desconnecten més sovint quan parla una dona, tot i que no ho facin expressament», afirma Marta Ferré, membre de la comissió.

Feminista il·lustrada, Emma Gascó, Paulapé, Flavita Banana, Núria Frago i Ana Penyas són les sis autores que han materialitzat les conclusions de l'observació. Les sis formen part d'una nova forçada d'il·lustradores feministes, algunes col·laboren amb mitjans especialitzats en el tema, com ara la revista *Pikara*, i d'altres tenen en les xarxes socials el seu principal canal de difusió.

Emma Gascó defineix l'enfocament de la seva feina com a feminista i aferrat als drets humans. «És normal que en un primer moment les imatges que produïm siguin masclistes en major o menor mesura, perquè és el que el nostre ull està acostumat a veure. Però també tenim a mà eines per generar altres formes de representació gràfica. Per exemple, no dibuixem només dones quan parlem de feminisme o de càncer de mama; dibuixem dones per representar qualsevol temàtica, perquè som la meitat de la població. D'altra banda, intentem no dibuixar sempre el mateix cànon, representar cossos diversos, no només dones joves, primes, blanques i normatives. I, sobretot, que les dones que dibuixem siguin actives, que estiguin fent alguna cosa, que no siguin decoració», explica.

Per la seva banda, Maria Murnau –coneguda com a Feminista Il·lustrada– afirma que amb la seva feina intenta aportar el seu granet de sorra a la lluita feminista, a l'antiracista i contra l'homofòbia. Tot i gaudir de gran èxit a les xarxes socials, sap que les seves il·lustracions no agraden a tots els públics: «En general entre el públic femení trobo bastanta acceptació però alhora és bastant habitual que cada imatge que publico



porti un allau d'homes criticant les vinetes, que per norma no són gens ofensives, només mostren situacions que es viuen diàriament», declara.

Els temes clau que es van seleccionar per a la campanya provenen de les conclusions de la posada en pràctica de l'eina d'observació de gènere a la mateixa XES que pretenia demostrar que allò que les dones sentien estava basat en realitats, expliquen les companyes d'EcoFem. Fa temps van gravar diferents reunions en vídeo, les van visionar de manera crítica seguint aquesta eina i després van extreure conclusions sobre les actituds més habituals. Algunes d'elles eren previsible però d'altres van ser tota una sorpresa, com ara els patrons detectats sobre distraccions automàtiques quan parlaven algunes persones o el fet de comprovar que no existia anàlisi de gènere transversal en les decisions que es prenen. A la darrera assemblea de la XES, es va aprovar fer públic els resultats d'aquestes observacions per fer un exercici de transparència

i autocrítica, alhora que s'espera que això animi les organitzacions sòcies a abordar aquesta problemàtica.

Segons la il·lustradora Núria Frago, la fortalesa d'aquesta campanya és el seu objectiu pràctic i el fet que apunta el centre del problema, que és que moltes organitzacions fan gala de l'enfocament en clau de gènere, però no tenen eines per desemmascarar les desigualtats que es poden produir en activitats quotidianes, com poden ser les reunions.

Els sis punts seleccionats per a la campanya van ser el *manterrupting* (la paraula en anglès que defineix el fenomen de les interrupcions habituals d'homes a dones), les distraccions constants quan parla una dona, l'acaparament de la paraula per part dels homes, la invisibilització de les tasques reproductives, que el feminisme ens apel·la a tots i totes i la baixa representació pública de les dones.





En el cas d'Emma Gascó, els temes també eren coneguts perquè forma part de diverses assemblees. Tot i així, la va sorprendre una dada concreta sobre les distraccions quan una dona parla: «En abordar el dibuix jo vaig donar per fet que les dones també ens distraïem igual que els homes quan parla una altra dona, però resulta que no! L'anàlisi de la XES havia detectat que la tendència de les dones és a parar atenció».

L'ECONOMIA SOLIDÀRIA SERÀ FEMINISTA...?

Les companyes d'Ecofem estan molt satisfetes amb la repercussió que ha tingut la campanya tot i que també han rebut crítiques en persona i a les xarxes socials. Alguns comentaris qüestionaven que les dinàmiques mostrades a les il·lustracions eren habituals però no tenien a veure amb el gènere. Les respostes de la XES han estat sempre en la mateixa línia: la campanya neix d'una observació real interna i reiterada i, a més, cada vegada hi ha més estudis acadèmics que extreuen les mateixes conclusions.

Diversos organitzacions de la XES han expressat que la campanya les ha animat a utilitzar l'eina per analitzar les dinàmiques interna i començar un procés de millora. L'Emma Gascó, que participa als espais de REAS, considera que des de l'ESS fa molt que es fan esforços en aquest àmbit i que s'han anat veient els fruits, però «òbviament no hem construït –encara– espais 100% lliures de masclisme, se'ns cola constantment i és molt important assenyalar-lo», diu. Núria Frago, continua: «Jo mateixa m'he adonat que fer servir la paraula feminisme no et fa feminista. Pots llegir molt sobre el tema i no obstant això tenir una ceguera feminista en una situació quotidiana, en un suposat escenari que no t'has plantejat que pugui ser opressor».

Per acabar, Paulapé és contundent: «Pense que els espais on hi ha un mínim de reflexió i crítica són més inclusius en general que altres espais, encara que hi ha dinàmiques que costen molt d'eliminar i que requereixen més que la lectura d'un parell de textos i el posicionament públic com a feministes (per exemple). Trobe que tots els col·lectius haurien d'ajornar temporalment els temes urgents i fer un esforç per posar damunt la taula aquells realment importants i que marquen la diferència perquè totes ens hi sentim incloses».





La Barceloneta obrera i cooperativa

Jordi Garcia Jané
@adeucapitalisme
www.economiasolidaria.cat

La Forja solidària d'un barri portuari és un llibre d'Emma Alari i Santi Gorostiza, el tercer de la col·lecció «Memòria Cooperativa», iniciada per La Ciutat Invisible, ara fa vuit anys, amb la publicació de *Les cooperatives obreres de Sants. Autogestió proletària en un barri de Barcelona, 1870-1949*, d'Ivan Miró i Marc Dalmau, seguida el 2015 per *Un barri fet a cops de cooperació. El cooperativisme obrer al Poblenou*, també de Marc Dalmau.

Si amb el primer llibre es va rescatar la història cooperativa de Sants i amb el segon la del Poblenou, ara ha tocat el torn a la Barceloneta. L'objectiu, però, no canvia: descobrir el riquíssim moviment cooperatiu que florí als barris de Barcelona abans de 1939, un cooperativisme que, com ens mostren molt bé tots tres llibres, va ser part indestruïble d'un moviment obrer i popular més ampli, en el si del qual feia els rols d'aprovisionament d'aliments, espai de socialització alternativa, rereguarda de vagues i revoltes obreres i cruïlla entre el republicanisme federal, l'anarquisme, el socialisme i el catalanisme popular.

L'obra consta de tres parts. Les dues primeres tracten de la conformació de la Barceloneta, les condicions de vida dels seus pobladors, les principals mobilitzacions que hi tingueren lloc i la seva

efervescent vida associativa, una part de la qual es desenvolupà a les cooperatives. La tercera desgrana la història de les dotze cooperatives històriques de la Barceloneta, totes de consum menys una de producció.

Al costat d'una impressionant desfilarada de realitzacions cooperatives (biblioteques, mutualitats, revistes, monedes pròpies, educació d'infants i adults...), el llibre no obvia les contradiccions del moviment. Com passa amb tot, hi hagué una gran distància entre les prèdiques i les pràctiques, entre l'ideal de cooperativitzar tota l'economia i les dificultats per compartir centrals de compra; entre estar plenes, les cooperatives, de dones i, en canvi, no acceptar-les com a sòcies, ni menys exercir-hi càrrecs; entre l'ideal de la intercooperació i no coordinar-se ni menys fusionar-se; entre ser instruments per a l'emancipació obrera i, de vegades, actuar amb els seus assalariats com ho faria un empresari capitalista.

En definitiva, *La forja solidària d'un barri portuari* és un gran llibre útil, interessant, rigorós, agradable de llegir i de mirar, una obra que ens permet submergir-nos en l'extraordinària riquesa del cooperativisme català del darrer terç del segle XIX i el primer del segle XX.

ALARI, Emma; GOROSTIZA, Santiago;
DALMAU, Marc.
La forja solidària d'un barri portuari.
La Barceloneta obrera i cooperativa.
La Ciutat Invisible, 2016
Col. Memòria Cooperativa
ISBN: 9788493833275
356 pag.

Aquest llibre el trobareu
a la llibreria cooperativa:

www.laciutatinvisible.coop



TINTA INVISIBLE,

LES ARTS DEL LLIBRE I FORÇA MÉS...



En aquesta ocasió, conversem amb els companys i companyes de la cooperativa Tinta Invisible —Martí Guinovart, Ricard Ibernó, Sesé Rubio i Carla Cànovas—, una editorial d'obra gràfica que dona sentit a un treball de creació. En el seu taller del carrer Lleó, 6 del Raval barceloní hi trobem activitats relacionades amb «les arts del llibre»: el gravat calcogràfic, l'enquadració artística, l'estampa digital *giclée* i el disseny gràfic.

En destaca el fons editorial amb gravats de Josep Guinovart, A. Ràfols Casamada i un ampli ventall de gràfica original d'autors contemporanis. A la sala d'exposicions de Tinta Invisible es pot visitar una mostra del darrer projecte d'edició que defensa el Taller.

Per què vau crear una cooperativa?

Pensem que és la forma més democràtica d'entendre una empresa, la més transversal, és la manera en la qual ens sentim més còmodes i identificats.

D'on proveníeu els socis?

Ens vam conèixer a l'Escola d'Arts i Oficis, veníem d'estudiar gravat, encuadració i disseny. Teníem afinitats en comú i vam decidir muntar un espai on treballar dedicant-nos a l'edició de gràfica original i per extensió a les «Arts del llibre».

Per què el nom de «Tinta Invisible»?

És un nom suggeridor, paradoxal. Sovint darrere de les coses importants hi ha una feina que no es veu. Per a nosaltres és un joc metafòric.

Com és que treballeu amb autors tan importants?

Vam començar com a gravadors de Josep Guinovart amb qui hi havia una relació directa i familiar; aquest va ser el principi. Amb l'autor sempre s'estableix una relació professional i de confiança i el boca orella de la feina ens ha portat a treballar amb molts artistes que són per a nosaltres referents.

Veneu a terminis?

Som un taller de gravat i alhora editors d'obra gràfica original que nosaltres mateixos distribuïm. Tenim amics subscriptors que ens paguen unes quotes mensuals i a canvi periòdicament reben obres que editem.

Teniu un grup fidel d'amics a «Tinta Invisible»?

Tenim amics que fa 20 anys que donen suport als projectes que proposem.

Com va la sala d'exposicions? I hi ve gent?

La sala d'exposicions és a l'entrada al taller. Cada mes exposem una proposta diferent: projectes propis de Tinta Invisible o bé convidem artistes i col·lectius a mostrar el seu treball. És una bona manera de generar sinergies amb artistes i amb gent de públic que ens ve de nou.

Teniu competidors directes?

Som molt pocs els tallers que ens dediquem al gravat i a l'obra gràfica. D'altra banda, pel que fa al nostre projecte editorial i a la relació que establim amb els nostres clients, és del tot singular.

Es pot comprar a través del web?

Sí, de fet el web, www.gravat.com és un bon catàleg on podeu trobar les obres que oferim i la informació també de l'activitat que generem.

Expliqueu les activitats complementàries: cursos... Són per a principiants o per a gent ja formada?

A Tinta Invisible gestionem projectes editorials complexos, sovint combinant diferents disciplines artístiques, sempre en relació a les «arts del llibre».

Ara el projecte que tenim damunt la taula és una edició amb l'artista Joan Fontcuberta: *Inventari d'ombres*, és una capsula de llum amb una col·lecció de 5 fotografies intercanviables i un llibret amb textos de Marina Garcés, Manuel Guerrero i el mateix Joan Fontcuberta. El vam presentar a la fira ARCO 2018 com a novetat editorial.

Pel que fa als cursos de gravat, van enfocats a tots els públics, normalment s'apunta gent que ja ha fet gravat anteriorment i el que pretenen és refrescar la pràctica. D'altres parteixen de zero. També lloguem l'espai de taller a artistes.

Teniu newsletter per enviar?

Sí, n'enviem una al mes amb propostes comercials i anunciant les exposicions. Però som més actius a les xarxes d'Instagram i Facebook

Com us va afectar la crisi?

Ens va tocar de ple. En el nostre cas per una sèrie de circumstàncies potser més tard que a la resta de tallers. L'any 2008 ens va baixar la feina de manera al·lucinant, els encàrrecs d'empresa, d'altres editors... Això ens va obligar a repensar el nostre model i buscar alternatives per compensar la caiguda vam activar el tema comercial i oferir cursos de gravat que tenen força èxit.

Ara es tornen a fer regals d'empresa?

Sí, hi ha empreses que regalen obra gràfica per celebrar dates o fets concrets, potser no tantes com abans de la crisi.

Com arriba als 20 anys un taller com el vostre?

En aquests 20 anys han passat moltes coses: èpoques de molta feina i d'altres d'estrènyer el cinturó. El setembre passat vam fer una festa fantàstica per celebrar els 20 anys de Tinta Invisible, al taller no s'hi cabia i l'ocupació del carrer va ser alegre i inevitable. De cara als 25 anys plantejar una exposició a algun espai de Barcelona per mostrar els projectes que han sorgit al llarg d'aquests anys. Ja hi estem pensant...

Ricard Pedreira
Economista
@rocagales

Valors i preus
cooperatius



**Les assegurances
també poden ser
ètiques**

Més de 1.850 cooperatives
assegurades



www.arc.coop





**Fem créixer el
moviment cooperatiu
i donem veu a les
cooperatives de treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya

Promià 15, 1r pis
08014 Barcelona
933 18 41 62
www.cooperativestrellat.coop

Presenta a les seues
seccions nos a

Facebook i Twitter



**PREMIS
aracoop**

**als millors treballs
de Fi de Grau, Fi de
Màster o Postgrau**

Pots guanyar fins a 1.200€
(més 300€ en productes i
serveis del mercat Social)

fent el teu treball sobre
temàtica vinculada a:

**TERCER SECTOR
ECONOMIA SOCIAL
O COOPERATIVES**



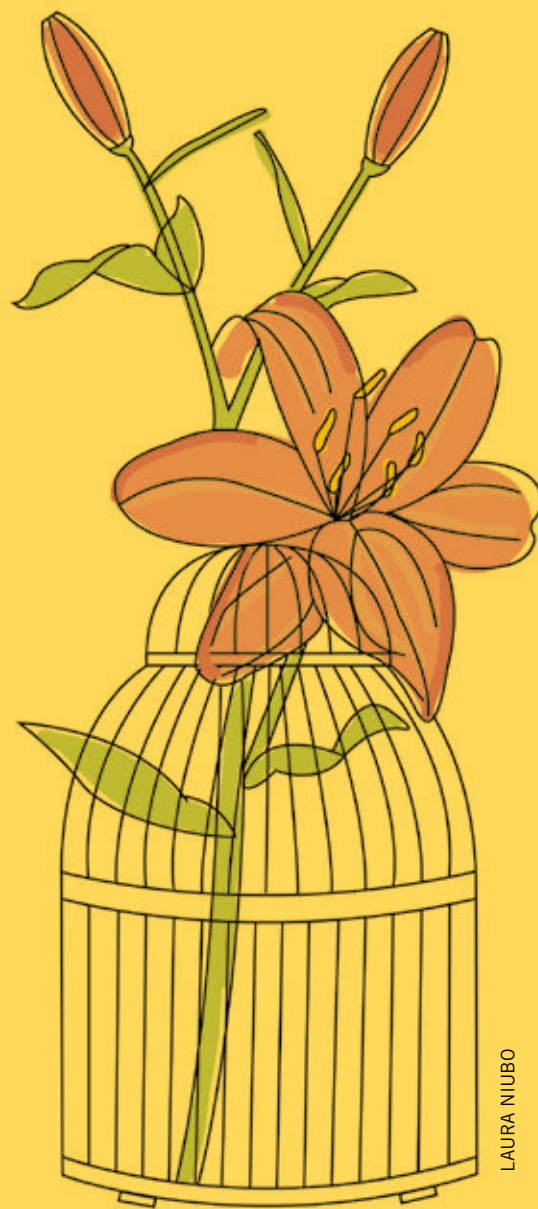
**Últim dia
per presentar
treballs:
17 de setembre
de 2018**

www.aracoop.coop/premis



FLOR DE LLIBERTAT

Per sort nostra, és una flor resistent,
 que pot sobreviure llargues gelades
 i que pot suportar, també, estius de foc xardorosos.
 És tan efímera com tenaç;
 pot ser tan fràgil com un bri d'aire,
 però tan forta com un huracà.
 Creix a les mans dels presoners, malgrat les manilles,
 nia als cabells embullats dels nens intemporals
 i omple les falde enyorades de les àvies joves.
 Quan es commemoren i es celebren genocidis,
 quan es repeteixen genocidis
 en nom d'un pretès "nou ordre internacional",
 la flor de llibertat, larvada,
 dorm sota un llarg hivern inhòspit.
 Quan esclaten les guerres al país dels dictadors pobres,
 o quan es coven les guerres al país dels demòcrates rics,
 la flor de llibertat, colgada,
 dorm ben endins de les llavors petites.
 Però torna a germinar com pot,
 on pot,
 quan pot:
 als manifestos valents dels pacifistes
 o a les armes nues dels guerrillers que sobreviuen.
 La flor de llibertat neix també, sovint, als llibres
 que els inquisidors, abans, cremaven
 i que els inquisidors, ara, publiquen
 amb lletres d'or inabastables.
 És blava com el mar sense residus,
 o verda com els boscos abans dels incendis.
 És groga com l'olor del pa calent dels pobles,
 és vermella com la sang del dolor fel·lic
 dels parts silenciosos.
 És, potser, blanca com les cartes d'amor no escrites,
 o té el color insubmís dels instants irrepetibles.
 Té tots els colors: però serà sempre invisible
 als ulls venuts i buits dels poderosos.



LAURA NIUBO

Roser Iborra Plans

La tècnica Alexander

Claude López

Cos, cooperativa de salut

@COS_cooperativa



Al llarg del segle hem pogut constatar un augment de problemes posturals, del dolors neuromusculars, de problemes respiratoris i de problemes vinculats al funcionament general del cos. Vist així, ens trobem davant d'un panorama desolador, però sabem que és a les nostres mans canviar aquesta situació.

I podem fer-ho a través dels coneixements que ens va deixar el senyor Alexander, que va descobrir que si canviem els nostres hàbits d'ús de la unitat psicofísica fent servir les eines de la tècnica Alexander, adquirirem un control més refinat sobre l'ús d'aquesta unitat i podrem millorar el nostre funcionament general, així com també problemes de salut física o mental que hi estan relacionats.

Frederick Matthias Alexander era un actor australià que va dedicar la seva vida a la investigació de les causes dels problemes de mal funcionament del sistema respiratori i que, finalment, va qüestionar l'ús del cos en la seva integritat i la connexió amb la ment.



ander

Insatisfet amb els tractaments mèdics tradicionals pels seus propis problemes d'afonia i d'asma, amb només 23 anys va buscar la manera de trobar ell mateix una solució. De forma empírica, va experimentar i desenvolupar en pocs anys el què va nombrar la tècnica Alexander, solucionant així els seus problemes de forma duradora fins que va morir, als 86 anys.

A més a més, va aplicar la tècnica a molts alumnes amb problemes de salut de tota mena, ensenyant i transmetent la manera per millora. Va rebre el suport de metges i d'alguns premis Nobel de medicina, com per exemple el de Nikolas Tinbergen, que digué «El meu segon exemple de la utilitat d'un enfocament etològic de la medicina té una història bastant diferent. Es tracta del treball d'un home molt notable, el difunt F. M. Alexander».

Estem sotmesos en cada moment a la força de la gravetat, i també a molts estímuls. Alexander va observar, fa cent anys ja, que la resposta del cos a aquesta força sol ser una tensió exces-

siva de la musculatura de moviment en moments en què no li pertoca, una falta de to de la musculatura interna de postura, una tendència a fer servir el cos cap a la flexió i cap al tancament i una tendència a anar cap avall, tot això generant una restricció de mobilitat general i sobretot a la caixa toràctica, amb la conseqüent pèrdua de capacitat respiratòria.

A les classes de tècnica Alexander, les persones tenen l'oportunitat d'adonar-se de tot això de forma gradual i, seguint instruccions verbals i manuals del docent, aconseguir fer els canvis per tal que el cos torni a ser lleuger, s'expandeixi, s'obri i es relaxi, recuperant la direcció cap amunt i cap enfora.

Així, per exemple, s'aconsella parar més atenció al contacte de suport que ens dona la terra; pensar que volem anar cap amunt involucrant tot el cos per contrarestar la força de la gravetat que ens tira cap avall; mirar una cosa, mirar-ne una altra, a la seva alçada; parar atenció al moviment de la respiració a la caixa

toràctica. Tot això ajuda a millorar el funcionament del cos i la millora es pot notar molt ràpidament, segons el ritme i ús de cadascú.

El senyor Alexander ens va ensenyar que l'aprenentatge d'hàbits respectuosos d'ús del cos i de la seva connexió amb la ment (allò que anomenem *unitat psicofísica*) millora el funcionament global i proporciona benestar al cos i a la ment.

La tècnica Alexander és un procés suau, gradual i respectuós amb el ritme de l'alumne, i pot ser molt agraïda pels beneficis que proporciona, que són molts i de llarga durada: cos i ment més lleugers; més equilibri; cos amb més amplitud, més lliure i més ferm però no fix; més integració entre la respiració, el moviment i la posició, tots tres més naturals. La tècnica ens proporciona una força interna connectada amb l'entorn, força que de vegades ens falta i que ens impedeix estar bé amb nosaltres mateixos/es i que, quan la recuperem, ens anima a emprendre nous reptes.

LITERAL

fira d'idees & llibres radicals

11, 12 i 13 de maig de 2018

Ateneu l'Harmonia • Sant Andreu • Barcelona

Dissabte 12

Camila Cienfuegos (FARC)

Miguel Brieva

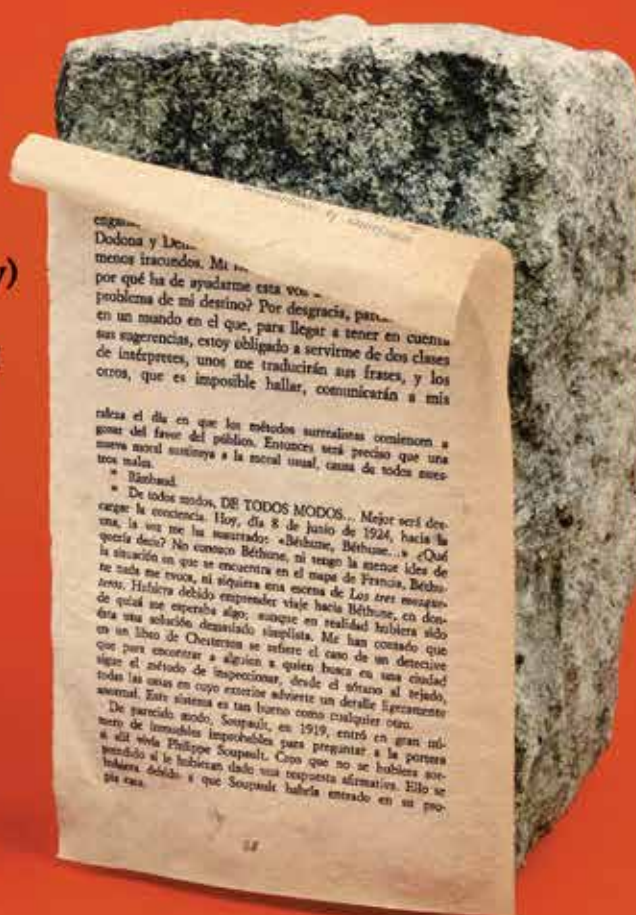
Les Perifèries Del 68

Diumenge 13

Elaine Brown (Black Panther Party)

Feminisme i classe després del 8M

Yolanda Colom



www.literalbcn.cat
[@literalbcn](https://twitter.com/literalbcn)



ÒMNIUM Llengua, cultura, país

Abril 2018

www.omnium.cat

info@omnium.cat

De la sempre recomanable revista dels socis d'Òmnium Cultural, aquest mes destaquem l'entrevista a Beatriz Talegón, advocada i periodista, una de les veus més actives de denúncia de la regressió de drets civils i democràtics a l'Estat espanyol. En ella, considera que actualment estem en un punt d'intersecció en el qual o bé es fa un pas endavant o se'n regularan molts enrere; que el que s'ha anomenat *transició democràtica* no dona més de si, s'ha estirat com un xiclet.

També destaca per l'alt component emocional, la secció CARTES ENCREUADES on publiquen les cartes i algunes respostes de Jordi Cuixart a personalitats. També animen a escriure a totes les persones empresonades i en proporcionen les adreces.

ALTERNATIVAS ECONÓMICAS

Núm. 57 Abril 2018

www.alternativaseconomicas.coop

contacto@alternativaseconomicas.coop

Recomanem especialment el Dossier sobre Economies transformadores titulat MÁS ALLÀ DE LOS BENEFICIOS, que parteix de l'argument que les idees econòmiques i les empreses que situen en el centre les persones i la sostenibilitat del planeta guanyen pes després de la crisi, i que moltes tenen base cooperativa. Després d'una introducció, Pere Rusiñol repassa l'economia col·laborativa, l'economia feminista, l'economia del bé comú, l'economia solidària (on per cert esmenten la Fundació Roca Galès i el president), i, l'economia circular.



DIRECTA - SETEMBRE

Abril 2018

www.directa.cat – www.elsetembre.cat

directa@directa.cat – info@diesdagost.cat

Molt recomanable llegir l'entrevista a la directora del CAP i a una metgessa de Santa Eugènia de Berga, publicada conjuntament pels dos mitjans de comunicació cooperatius.

L'entrevista posa al descobert la precarietat laboral de les persones treballadores del sector carni, autònoms de les denunciades falses cooperatives, producte de la mala aplicació de la Llei de cooperatives. Nul·la prevenció de riscos laborals i de manipulació d'aliments, accidents no comptabilitzats com a laborals, mal equipament, jornades laborals de 14 hores, mobilitat laboral, desconeixement de la llengua... Consideren que a petita escala està prevista tota la problemàtica, però que cal reconeixement amb cobertures i beneficis.



Enfortim l'Economia Social i Solidària!

DONEM SUPORT AL VOSTRE PROJECTE
AMB SUBVENCIONS DE FINS AL 80%



CONVOCATÒRIA DE SUBVENCIONS PER A LA PROMOCIÓ I REFORÇ DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA 2018

Presentació de sol·licituds
fins al 9 de maig de 2018.

Més informació a
barcelona.cat/subvencionsESS
#subvencionsESS

Cinc àmbits:

- Accions d'acompanyament i formació
- Despeses de finançament
- Accions d'intercooperació
- Accions de comunicació, divulgació i recerca
- Millora d'equipaments i recursos

Ajuntament de
Barcelona

